

ÚVOD DO SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKY

Ivo Šelner

TÉMATA

- ▶ 01 Speciální pedagogika v kontextu sociální práce
- ▶ 02 Život lidí s postižením v různých kulturách
- ▶ 03 Formy postižení, Diagnostika, Terapeutická podpora
- ▶ 04 Předpoklady pro práci s postiženými
- ▶ 05 Člověk s postižením v rodinném svazku
- ▶ 06 Člověk s postižením a stáří
- ▶ 07 Člověk s postižením a závislost
- ▶ 08 Člověk s postižením a sexualita
- ▶ 09 Projevy agrese a autoagrese

PEDAGOGIKA POSTIŽENÝCH

Speciální pedagogika je součástí vědecké disciplíny pedagogiky a jako taková se specializuje na teorii a praxi lidí, jejichž život se vyvíjí v obtížných podmínkách. Z dnešního pohledu speciální pedagogiky nejde primárně pouze o „opravu“ určitého deficitu, nýbrž o celkovou podporu člověka s postižením v jeho sociálním okolí.

Slovo „speciální“ dnes ustupuje do pozadí, dnes lépe vystihuje problematiku termín pedagogika postižených a ta v tomto pojetí vnímá jedince komplexně jako individuum v souladu s jeho sociálním prostředím a prostředím, ve kterém žije (tzv. Bio-psycho-sociální model).

Integrativní věda založená na hodnotách - poukazuje na praktické možnosti a opatření, jak lidem s postižením život usnadnit, jak jim pomoci k sebeuplatnění a napomáhá k co největší samostatnosti, resp. nezávislosti na okolí.

SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKA

- ▶ *... napomáhá komplexnímu zajištění nebo obnovení seberealizace člověka a sounáležitosti ke společnosti, jakož i získání osobních kompetencí a naplnění smyslu života...*
- ▶ SPECK, O. (1998). System Heilpädagogik, Eine ökologisch reflexive Grundlegung. Ernst Reinhard Verlag München/Basel.
- ▶ **Speciální pedagogika se koncentruje na životní podmínky lidí s postižením, podporuje získávání kompetencí, seberozvojování osobnosti s cílem rovnoprávného zařazení do společnosti**
- ▶ Speciální pedagogika zahrnuje **v sociálním systému** metodiku jednání s ohledem na formu postižení, zaměřuje se na společensko-kulturní a sociálně politické vlivy a na různé možnosti podpory.

- ▶ V dnešním pojetí nejde u speciální pedagogiky primárně o „nápravu“ stavu („nedostatku“), nýbrž o podporu komplexního rozvoje dítěte, mladistvého či dospělého jedince v jeho sociálním okolí a bere ohled na osobní schopnosti individua jako takového.
- ▶ Speciální pedagogika poukazuje na praktické možnosti a opatření, jak lidem s postižením život usnadnit, jak jim pomoci k sebeuplatnění a napomáhá k co největší samostatnosti, resp. nezávislosti na okolí.
- ▶ To znamená, že ve fokusu pedagogiky postižených nejsou jenom děti, jak tomu bylo v minulosti, ale i mladiství, dospělí a staří lidé s postižením.

CÍL SEMINÁŘE

Chci vám podat – možná trochu z jiného pohledu – některé základní informace o lidech s postižením, o tom, jak žijí, abyste jim lépe rozuměli, lépe mohli chápat, ať již v pracovním kontaktu nebo privátně.

Chci vás seznámit s některými problematickými situacemi, ve kterých se lidi s postižením mohou nacházet a hledat vysvětlení, proč dělají a jednají tak a ne jinak (jak bychom si třeba přáli...).

Není účelem udělat z vás speciální pedagogy, ale trochu pochopit, poznat, kde jsou vaše možnosti, jak jim pomoci, aniž byste třeba museli hned kontaktovat jiné specialisty.

Diskuse, osobní poznatky, připomínky, otázky jsou vítány .7

PŘEMÝŠLEJTE A VZPOMEŇTE SI NA ÚPLNĚ PRVNÍ SETKÁNÍ, KDY JSTE MĚLI MOŽNOST VIDĚT A POTKAT ČLOVĚKA S POSTIŽENÍM?

- ▶ Při jaké příležitosti to bylo?
- ▶ O jaký typ postižení se jednalo?
 - ▶ Jaké byly vaší pocity?
 - ▶ Kdo všechno byl přítomen?
- ▶ Jak vidíte situaci z dnešního pohledu?
- ▶ Prodiskutujte své zážitky ve skupině

PODMÍNKY KE SPLNĚNÍ A ZADÁNÍ K SEMINÁRNÍ PRÁCI

- ▶ Podmínky k absolvování semináře jsou dány směnicemi VOS
- ▶ Prezence na hodinách
- ▶ **Splnění konkrétního úkolu dle zadání – na písemné zpracování dostanete osobní reflexi z mé strany**

ZADÁNÍ K SEMINÁRNÍMU ÚKOLU SPED LS 2025

Každý z nás – i člověk s postižením – má určité skryté přání, touhu, cíle, které by chtěl někdy uskutečnit a které třeba si netroufl vyslovit.

Pomozte člověku s postižením jeho osobní přání uskutečnit.

10

REALIZACE

Kontaktujte a oslovte někoho s postižením z vašeho okolí a zjistěte při rozhovoru (využijte některou z poznanych metod), jaký cíl, přání, touhu dotyčná osoba - člověk s postižením - má a které přání, ať již z jakéhokoliv důvodu, zůstalo doposud neuskutečnitelné a nesplněno.

Informujte jej o následujícím úkolu, o možnosti určité přání pomoci realizovat nebo připravit, ale u postiženého by ale neměl vzniknout dojem, že vám dělá určité dobro, abyste zkoušku splnili, že proto musí „kooperovat“

Škála přání se může pohybovat od tzv. krátkodobých až po dlouhodobé cíle, od osobních po pracovní nebo v oblasti volného času. Neovlivňujte, nepřesvědčujte, pokud se vám bude zdát přání neuskutečnitelné.

Pokud se zdá, že cíl (přání) je neuskutečnitelný, je důležité pátrat po podstatě, proč toto přání člověk s postižením artikuluje a jaké se nabízejí alternativy (zjednodušení) při přípravě a realizaci.

DOKUMENTACE

1. Popis (typ postižení), koho jste oslovili a proč, **co vás vedlo k tomuto výběru.**
2. Kdo byl nápomocen při realizaci – koho a jakým způsobem klient vybral, požádal, oslovil (např. rodinní příslušníci, přátelé, pracovníci zařízení, ale také dobrovolníci atd.).
3. Časový plán – příprava, schůzky, plánování ap.
4. Které zásadní kroky při přípravě jste uskutečnili, jaký byl konkrétní postup: Tzn. **kdo, co, do kdy udělal (nebo bude muset v budoucnosti udělat, pokud splnění má dlouhodobější charakter), které kroky převezme klient, jaké ostatní účastníci, kdo bude na průběh dohlížet a koordinovat.**
5. Jaký metodický, konkrétní postup jste zvolili – a proč.
6. Časový harmonogram rozhovorů, kolik jich bylo, kdo se jich zúčastnil, kdo byl z okolí (rodina, pracovníci, přátelé atd.) ochoten spolupracovat (příp. kdo přesto, že byl osloven nechtěl být zapojen do procesu ap.).

DOKUMENTACE

7. Jaký byl aktivní podíl na přípravě podíl klienta: podle čeho toto lze posuzovat
8. Krátké záznamy z rozhovorů a dojednání, definice cílů
9. Další kroky, kdo odpovídá za jednotlivé kroky, termíny splnění, event. fotodokumentace aktérů ap.
10. Jaký byl nebo je výsledek, další plánované kroky do budoucnosti atd.
11. Jak jste byli vy sami s vaším postupem a výsledkem celkově spokojeni
vlastní sebehodnocení: ++ + 0 - --
12. Co byste v budoucnosti po zkušenostech třeba udělali jinak
- 13. Rozsah práce – záleží na osobním zpracování, na situaci, na realizaci apod.**

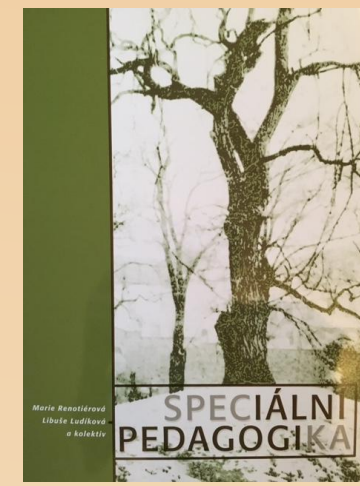
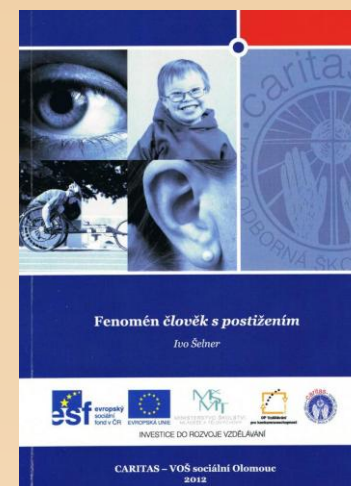
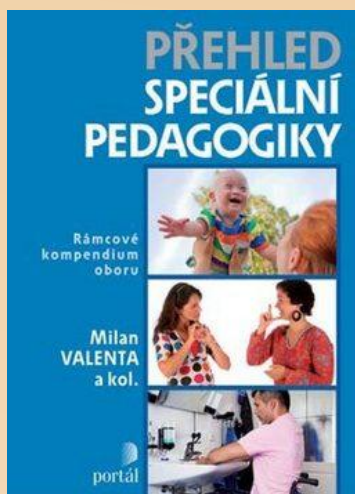
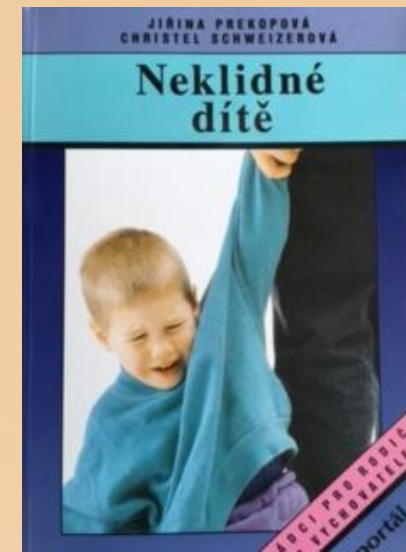
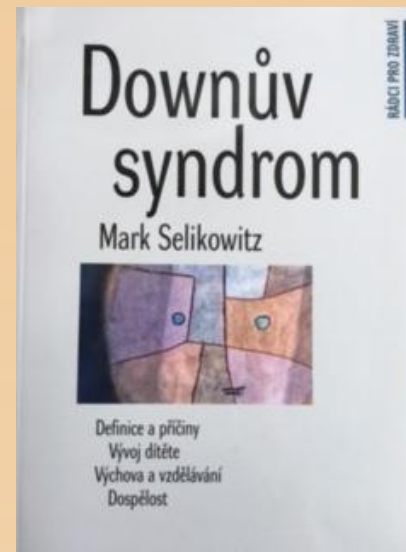
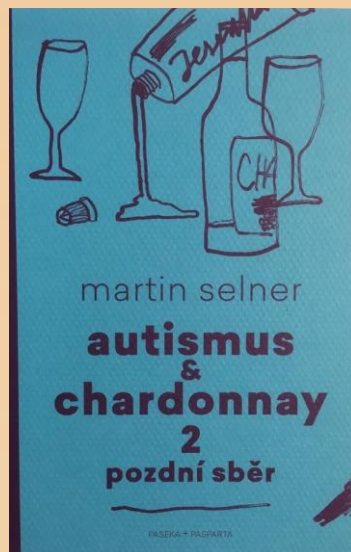
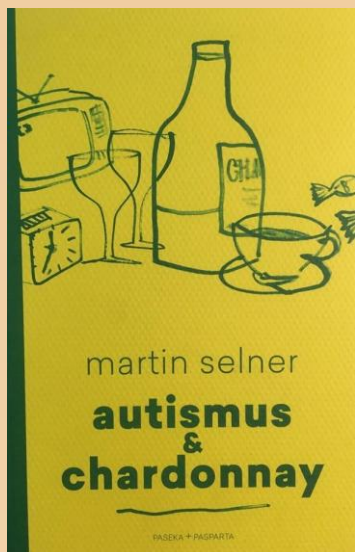
HODNOCENÍ, POSOUZENÍ ÚKOLU

- ▶ Každý studující obdrží písemnou osobní reflexi z mé strany, ochrana osobních údajů je z mé strany garantována, případně zaslané fotografie klientů (není podmínka) nebo jiných osob či jména nebudou zveřejněna, slouží pouze pro mne, abych si udělal lepší představu ap.
- ▶ Jde o to, aby cíle/přání člověka s postižením, ať již jsou jakékoli, bralo jeho okolí vážně a s respektem.
- ▶ Jde o to, aby člověk s postižením byl motivován a patřičně podpořen při plánování a realizaci svého cíle/přání, které sám definuje.
- ▶ Jde o to, aby i na první pohled nereálné cíle nebyly a priori odmítnuty, ale aby se hledaly jiné alternativní varianty.
- ▶ Jde o to, aby třeba v budoucnosti sám podle zkušeností mohl některá další přání koordinovat, realizovat.

- ▶ **Účelem seminární práce není, abyste se vy sami na realizaci celého procesu museli osobně podílet (ale můžete). Nejde ani o to, zda cíl skutečně šlo v krátkém období realizovat (zejm. pokud se jedná o dlouhodobý cíl).**
- ▶ **Účelem je navázat kontakt s člověkem s postižením, s ním komunikovat a aktivovat jej, pomoci k realizaci.**
- ▶ **Termín odevzdání práce je nejpozději do 30. července 2025**
- ▶ **ivo.selner@web.de**

Předběžné potvrzení o přijetí seminární práce obdržíte písemně během dvou-tří dnů, hodnocení pak do konce srpna 2025.

SEZNAM LITERATURY

SEZNAM LITERATURY

